

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

125. An matrimonium conuersi cum infideli contractum ante Baprisimum,
dissoluatur per solemnem professionem Religionis? Et an etiam, Ordine
sacro assumpto, voínculum matrimonij in infidelitate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

eunt, infideli in pœnam prohiberi secundas nuptias, sine fundamento dicunt. Ita ille, non rectè quidem; nam Pontij, & D. Thomæ opinio non caret etiam sua probabilitate.

RESOL. CXXIII.

An dissoluto matrimonio à fidei in casu sibi permisso, liceat absque culpa coniungi infideli aliud matrimonium inire?

Et aduertitur, quod si postea conuertatur, potest ei concedi dispensatio, vt alteri nubat, si vir eius alium duxerit uxorem?

Et curissime inferitur, quod qui uxorem enecat, etiam mortua illa, non potest aliam ducere, nisi accedat dispensatio? Ex part. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 48.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta per totã.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam tenet Castr. Paulus tom. 5. disp. 2. punct. 13. §. 3. n. 14. cum aliis, asserens licite posse infidelem obstinatum, dissoluto iam matrimonio à fidei, aliud matrimonium inire: quia nullo textu, nec ratione firma, ostendi potest ademptam illi esse hanc potestatem. Si enim, mortuo fidei coniuge, omnes fatentur posse nouum matrimonium inire, etiam poterit illud inire dissoluto coniugio per aliud matrimonium à fidei inuito: æquè enim ac per mortem dissolutum est.

2. Sed aliis magis placet opinio negatiua propter auctoritatem S. Thomæ in 4. distinct. 39. quæst. 2. art. 5. ad 3. cui subscribit Sotus ibi art. 4. verba autem S. Doctoris sunt: Vnde in pœnam vxoris infidelis ei indicitur, quod non possit cum alio contrahere, magis quàm ex virtute matrimonij præcedentis: sed, si postea conuertatur, potest ei concedi dispensatio, vt alteri nubat, si vir eius aliam uxorem duxit. Vbi D. Thomas fatetur, tali infideli esse interdictionem secundum matrimonium in pœnam suæ perfidiæ: & reddunt rationem Sot. & Lop. 1. par. instr. cap. 93. verb. *Huiusmodi*, quia infidelis eo ipso, quod non vult ad fidem conuerti eo tempore, quo alter conuersus est, peccat contra ius naturale, & diuinum, non sequendo in conuersione coniugem conuersum: nam peccat contra fidem, non recipiendo illam mediante Sacramento Baptismi; & contra matrimonium, non sequendo coniugem conuersum, vt habetur in Can. *Si infideles* 22. q. 2. quod est D. Greg. Itaque infidelis renuens conuerti, peccat in Deum, & in matrimonium, vt dixit Ambr. c. *Si infidelis*, 28. q. 2. Merito ergo non iure Ecclesiastico, sed diuino atetur à nouo coniugio contrahendo.

3. Nec obstant argumenta Castr. Palai in contrarium adducta: nam ad primum, quod nulla est lex humana, nec naturalis, nec diuina, quæ obligat ad non nubendum infidelem, postquam fidei secundo nupsit. Respondetur, ex dictis falsum esse assumptum. Ad secundum, quod dissoluto priori matrimonio post mortem coniugis conuersi, potest non conuersus secundum matrimonium celebrare: ergo etiam dissoluto per secundum matrimonium conuersi. Respondetur negando antecedens: quia infidelis nunquam potest secundum matrimonium contrahere, etiam mortuo fidei coniuge in pœnam perfidiæ, & ob proteruitatem est ei interdictionem, vt non possit cum alia contrahere, vt docet D. Thomas: sicut, qui uxorem enecat, etiam mortua illa, non potest aliam ducere, nisi accedat dispensatio. Et ita hanc sententiam tenet etiam Basilius Pontius de matrim. lib. 9. cap. 4. num. 15. Itaque hanc sententiam puo probabiliorum; non nego tamen primam, quam cum Sanchez olim tenui, esse satis probabilem.

Tenuit in
Ref. not. præ-
terita.

RESOL. CXXIV.

An coniux infidelis volens post Baptismum contrahere matrimonium, teneatur requirere consensum coniugis infidelis in remotissimis partibus habitantis? Et an dicto casu dispensatio Pontificis sit necessaria, qua suppleatur ea admissio iure præscripta? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 263. alias 264.

§. 1. **H**ic casus potest frequenter accidere, vnde notandum est, vt supra diximus, quod vt coniux infidelis post Baptismum possit contrahere aliud matrimonium cum fidei, teneatur requirere consensum coniugis infidelis, & monere an velit conuerti, seu cohabitare sine scandalo, & iniuria certis cum ipso, & illa renuente hoc facere, potest potius liberè aliud inire matrimonium. Hoc supposito, queritur an talis monitio requiratur, quando coniux infidelis aded distat, vt commodè requiri nequeat? Et in hoc casu negatiuam sententiam docet Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 74. num. 12. asserens quoniam infidelis aded distat, vt commodè requiri nequeat, non est opus monitione, quia vt res modo se habent, est moraliter certum fore, vt nolit conuerti, & relinquere suos, vt legitime cohabitare, æque requisitio est moraliter impossibilis. Sic ille.

2. Aduersus quem nonisimè inlungit Basilius Pontius de matrim. lib. 7. cap. 48. num. 1. vbi inquit: Si reperiri non possit, vel ob difficultatem viæ & ceteris, cum in remotissimis versetur regionibus, vt euenit in his qui ex Æthiopia captiui, vel semiseruuntur, vel ignoratur vbi sit alter coniux, adhuc nubere non potest, quiddam dicit Sanchez, nisi dispensatio Pontificis accedat, qua suppleatur ea admissio iure præscripta. Ita Pontius.

3. Sed ego vtramque opinionem existimo probabilem esse, & ita cum Sanchez tenet Pollucius tom. 1. tract. 10. part. 2. cap. 7. num. 24. & Riccius de praxi, part. 1. resolut. 240. num. 2. Coninch. de Sacram. disp. 26. dub. 5. concl. 2. num. 62. & cum Pontio tenet Rebellius part. 2. lib. 3. quæst. 10. scilicet. 2. num. 12.

RESOL. CXXV.

An matrimonium conuersi cum infideli contractum ante Baptismum dissoluatur per solemnem professionem Religionis?

Et an etiam, Ordine sacro assumpto, vinculum matrimonij in infidelitate contractum dissoluatur?

Et an matrimonium infidelium ad fidem conuersorum, etiam consummatum possit à Pontifice dissolui ex aliqua iusta causa? Ex part. 9. tract. 7. & Misc. Refol. 47.

§. 1. **P**rocedit quæstio in sententia communi, asserente, non dissolui matrimonium contractum cum infideli, quouique conuersus transeat ad aliud matrimonium. Queritur igitur, an sicut dissoluitur per nouum matrimonium conuersi, etiam dissoluitur per eius Professionem solemnem. Et affirmatè respondet Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 76. n. 9. & alij, quia Professio Religionis soluit matrimonium ratum indelicium, quod est vinculum fortius, & efficacius, quam sit non solum contractus, sed Sacramentum: ergo dissoluet matrimonium consummatum infidelium, arg. textus in l. de accusat. 14. ff. de diuers. & temp. præser. Qui enim vincit vincentem, vincit vicium. 2. Mihi verò contraria sententia magis placet, quam tueret Coninch. de Sacram. disp. 26. dub. 5. n. 49. Hurtad.

Hurtad. de matrim. disp. 8. diff. 14. num. 52. Poncius lib. 9. cap. 4. num. 10. Perez disp. 36. scilicet. 8. num. 2. & alij. Et ratio est: quia dissolutio matrimonij fieri non potest, nisi ex diuina concessione: at nullibi inuenitur concessum, Professione one Religionis dirimi matrimonium consummatum infidelium: nam, esto, matrimonium contracto, dirimatur, id prouenit, ne coniux conuersus cogatur, vel cœlibem degere, vel habitare cum infideli obstinato, & periculum peruersionis inducente, reddaturque ei conuersio onerosa. Quæ ratio omnino cessat Religione assumpta, cum iam ipse liberè assumat vitam cœlibem. Non igitur ex privilegio concessio dirimendi matrimonium, alio matrimonio assumpto, inferri potest dirimi Religionis Professione. Neque item censenda est hæc dissolutio concessa ex concessione dissolutionis matrimonij rati fidelium: tum, quia est casus diuersus: tum, quia non militat eadem ratio: sicut potest fidelis, non obstante matrimonio rato, ad Religionem transire, poterit etiam infidelis conuersus post matrimonium consummatum, tamen alius conuertatur, quod merito ipsemet Sanchez disp. 76. num. 3. & 7. negat. Ad argumentum verò, quod adducit Sanchez respondetur, regulam illam: *Si vincio vincentem te à fortiori vincam te*, non semper habere locum in his, quæ constant ex iure positio, nisi quando eadem ratio in utroque militat, & quando utrumque ex eodem iure constat in presenti autem casu, neque currit eadem ratio, neque utraque dissolutio fit ex eodem iure: quia dissolutio matrimonij antiqui iam consummati conuersi fit iure diuino Christi per matrimonium nouum ratum; dissolutio verò matrimonij rati per Professionem, fit tantum iure Ecclesiastico.

quo à Christo solutio concedatur: conceditur autem prædicto matrimonij casu, quo coniux vnus ad fidem conuertatur alio tenente conuerti, in quo à matrimonio, quod est Sacramentum, differt. Ego puto utramque sententiam esse probabilem, licet secundam existimem probabiliorē.

RESOL. CXXVI.

An matrimonium infidelium, cum ambo baptizantur, fiat Sacramentum, et sique gratiam conferat? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 252. alias 253.

§. 1. Prima opinio affirmat solam Baptismi suspensionem sine alio nouo consensu, efficere matrimonia infidelium verum Sacramentum. Et ita docet Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 2. disp. 9. num. 5. quia statim ac baptizantur, matrimonium illud repræsentat vnionem Christi cum Ecclesia, cum in Christi fide contractum perseueret, efficiaturque indissolubile, saltem vt matrimonium ratum fidelium. Ergo statim, ac baptizantur, efficitur Sacramentum. Sed hæc Sanchez sententia mihi displicet, quia si hoc sufficeret, sequeretur fideles consummantes matrimonium, conficere nouum Sacramentum, & matrimonium, quia quod prius poterat per dispensationem Pontificis, & ingressum Religionis solui, & tantum repræsentat vnionem Christi cum Ecclesia per gratiam; efficiunt insolubile, & repræsentans vnionem Christi per Incarnationem, vt habetur cap. *debitum 5. de bigamis*, sed hoc dicere est absurdissimum. Ergo.

Sup. hoc ex doctrina §. penult. & vltim. Refol. præterita; cursum ad medium §. vlt. à vers. Neque, & supra in Ref. 118. §. vltim. ante mediū, à vers. Sicut etiam.

2. Secunda opinio docet, quod tunc primum matrimonium infidelium rationem Sacramenti assequitur, cum post Baptismum, vel noui consensus mutui exprimentur, vel præcedentes per aliqua externa signa: & probabile est non esse opus, vt Sacerdos, vel testes præsentés sint, sed vt dixi, sat est primum matrimonium de nouo signis externis ratum habere iuxta Ecclesiæ intentionem; verum est, quod si infideles coniuges baptizentur, nolint tamen de nouo in Christo contrahere, vel ratum habere præteritum coniugium secundum Ecclesiæ intentionem ad recipiendum istud Sacramentum, non videntur damnandi mortalis, sed absque Sacramento vt possunt pristino, & ita docet Rebellius part. 2. lib. 2. quæst. 7. n. 2. Bellarminus lib. 1. de matrim. cap. 5. & cap. 15. & alij.

3. Sed mihi tertia opinio magis placet, quæ asserit matrimonium contractum inter infideles, non posse fieri verum Sacramentum, etiam si postea baptizentur. Et ita docet Basilius Pontius de matr. lib. 1. cap. 9. n. 8. Gabriel Valquez tom. 2. in 3. part. disp. 138. cap. 5. & tom. 4. disp. 2. de matrim. cap. 10. Egidius Coninch de Sacram. disp. 24. dub. 2. concl. 6. num. 25. Et ratio est, quia matrimonium est essentialiter contractus inter baptizatos inuitus, qui hic nullo modo poni potest; nam neque contractus præteritus fuit inuitus inter baptizatos, & iam nullo modo in se existit, neque tales possunt de nouo matrimonium contrahere, quia sibi non possunt mutuo corpora tradere; nemo enim potest alteri tradere, quod non est suum, & quia neuter iam habet potestatem proprii corporis, vt docet Apostolus 1. Cor. 7. ergo non possunt ea sibi mutuo tradere. Fateor tamen cum Coninch vbi supra num. 28. credibile esse Deum talibus maiores dare gratias præuenientes ad ferenda incommoda matrimonij, quàm dat infidelibus, non ob Sacramentum matrimonij, sed quia fideles sunt, quibus ratione fidei, ac Baptismi diuinæ gratia magis debita, & vbique parata est.

RESOL.

Sup. hoc In ref. not. præterita; etiam in fine.

Sup. hoc In tom. 3. tr. 1. Ref. 99.

Sup. hoc Sacramento late in Ref. seq. & in alio §. eius not.